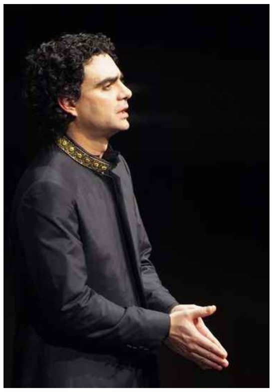
TREI SERI LA GRAN TEATRE DEL LICEU DIN BARCELONA

(Costin Popa – 27 ianuarie 2008)

Rolando Villazon
(Foto Antonio Bofill)

A reintrat în arena lirică, la începutul anului, după o absență de circa 6 luni recomandată de medici, tenorul Rolando Villazón, tânăra vedetă care a bulversat în ultima vreme lumea operei. La mijloc de ianuarie, l-am văzut la Gran Teatre del Liceu din Barcelona într-un recital de lieduri. Emoție mare pentru mine și sunt convins că și pentru el. Peste o întrerupere lungă de activitate profesională cauzată, probabil, de afecțiunea unui instrument dintre cele mai sensibile (aparatul fonator), nu se trece ușor, în primul rând psihic.

A pășit pe scenă, în ovații nesfîrșite, un Rolando parcă puțin mai slab decât îl știam, cu ochii adumbriți. A atacat cu prudență, oarecum reținut, cunoscutul lied **Im wunderschönen Monat Mai** din **Dichterliebe** de Schumann, ciclu ce avea să ocupe întreaga parte primă a programului. Imediat, am recunoscut în cântul său virtuțile de sensibilitate și subtilitate în exprimare. Intona ușor, coloana sonoră era mai redusă ca altădată, fără apăsări sau îngroșări, motiv pentru care în liedul **Ich grolle nicht** notele joase nu au fost atât de pregnante. Nici nu trebuia mai mult, poate, pentru concepția aerisită, plutind ușor (**Allnächtlich im Traume seh' ich dich**) ca iubirea unui poet inspirat. Fascinau mângâierile, șoaptele din **Und wüssten's die Blumen**, cântul în mezzavoce (**Hor' ich das Liedchen klingen**) niciodată convertit la des uzitatul falsetto. Prelungul final pianistic (a acompaniat americanul Bryndon Hassmann) al ultimului lied a fost însoțit de Villazón cu o expresie facială de intensă trăire care mi-a amintit de a Mariei Callas pe introducerea orchestrală a ariei **Tu che le vanità** din **Don Carlos**, într-un concert hamburghez de demult. Între liedurile ciclului publicul a izbucnit de patru ori în aplauze (iată că se întâmplă și la case mai mari, dar nu trebuie uitată atmosfera de seducție pe care cântul tenorului mexican a indus-o în sală).

Partea a doua a fost dedicată unei selecții compozite. Plin de pasiune în **Chanson triste** de Duparc, încărcând electrizant fraza muzicală în **Après un rêve** de Fauré, alternând cu aceeași poetică sonurile în mezzoforte – pianissimo, crescându-le către un forte generos în **Ouvre tes yeux bleus** de Massenet, Rolando Villazón a obținut un asemenea triumf încât un aficionado de la galerie a strigat „Grande!". Un moment de artă a fost și picurul de melancolie cu care a tălmăcit **Ideale** de Tosti prin nuanțele murmurate ale secvenței **Torna, caro ideal...** După cum, sfâșietoare a fost pulsația continuă din **Non m'ama più** (Tosti), fraza finală impresionând prin dimensionarea largă, dintr-o singură respirație.

Rolando Villazon
(Foto Antonio Bofill)

În această a doua secțiune a recitalului, tenorul a ieșit – surprinzător – de două ori din scenă, între piese, revenind după 1-2 minute care au părut o eternitate. Sigur că publicul, sensibilizat de dispariția prelungă de pe afiș a lui Rolando, s-a gândit la ce e mai rău. În plus, o răgușeală neașteptată pe câteva note centrale ale liedului **Al amor** (Obradors) l-a făcut să se întrerupă și să părăsească din nou scena, cerându-și scuze la revenire și explicând că faptul că nu a cântat atâta timp și dorința-i fierbinte de a se prezenta la cel mai înalt nivel în fața iubitului public barcelonez l-au stresat peste măsură. Finalul (alte lieduri de Obradors și câteva bisuri din repertoriul spaniol tradițional) l-a găsit dezlănțuit, proiectând în marea sală acute prelungi și penetrante, încoronând o prestație de valoare și probând că izbânda a fost totală. Într-adevăr, satisfacția noastră, a celor 3500 de spectatori, a fost că glasul lui Rolando se situează la parametri normali, are puritatea și curățenia binecunoscute, ceea ce înseamnă că pauza vocală i-a folosit. Pe chipul iluminat al tenorului, fericirea era fără margini.

După circa o oră și mai bine de la terminarea recitalului, plimbându-mă pe Rambla, am observat că la intrarea artiștilor era încă îmbulzeală. Rolando primea flori și dădea autografe. Am profitat, am intrat și l-am felicitat oferindu-i în dar o fotografie pe care o făcusem împreună în 2005 la Los Angeles, în biroul directorului general Plácido Domingo. Atunci, Rolando cântase magistrale spectacole cu **Romeo și Julieta** în compania Annei Netrebko. Și-a amintit de interviul nostru și reținând fotografia s-a bucurat ca un copil. M-a îmbrățișat.

Rolando Villazón – un tânăr minunat, deschis și cald, artistic supradotat. La 36 de ani, trebuie să-și arate maturitatea, aranjându-și un program relaxat de apariții, o intrare prudentă și progresivă în rolurile mai dure, solicitante, pe care e firesc să și le dorească. Deocamdată acest come-back din ianuarie i-a prilejuit în numai 23 de zile trei spectacole cu **Werther**, recitalul de la Liceu, trei spectacole cu **Manon** și un concert de arii la Paris. E mult, e puțin? Timpul va hotărî.

Juan Diego Flórez, suveranul fioriturilor

Joyce Di Donato și Juan
Diego Florez (Foto Antonio Bofill)

A doua seară la Gran Teatre del Liceu mi-a oferit întâlnirea cu **Cenușăreasa** rossiniană. Un spectacol vivace cu atmosferă de basm și alegorii șocante. Regizorul Joan Font și scenograful Joan Guillén au imaginat un ambient dorit de toate vârstele, cu decoruri stilizate ca de casă de păpuși, cu costume puternic colorate și grotesc desenate pentru personajele din jurul celor doi îndrăgostiți, Don Ramiro și Angelina. Cu iz de fabulă, un grup de balerini în chip de... 8 șoricei uriași au îmbogățit povestirea, strecurându-se peste tot și intervenind delicios când pe post de servitori, când ca simpli spectatori, subtili comentatori ai întâmplărilor, ai gagurilor ce au exploatat milimetric ritmica partiturii.

Poate doar statismul finalului primului act a surprins neplăcut, în rest mişcarea fiind continuă, debordantă. Semnatarul luminilor, Albert Faura, a găsit o ingenioasă soluție în scena furtunii, proiectând pe un ecran ca o bandă desenată traseul caleștii miniaturale a prințului, în poticneli hilare și chiar cu o... roată ruptă.

Sigur că vedeta serii a fost Juan Diego Flórez în rolul lui Don Ramiro, suveranul fioriturilor fără sfârşit şi al supraacutelor spectaculoase, toate executate cu stupefiantă uşurinţă. Cunoscuta arie **Sì, ritrovarla io giuro** a sunat ca de disc. Dar peruanul – care împlinise 35 de ani chiar cu o zi înainte – nu este numai o mașină de cântat. Frazarea curge limpede și cu sens, dolcezza belcantistă impresionează încă de la intrarea în scenă cu recitativul **Tutto è deserto** și nuanțele di grazia sunt prezente la tot pasul. Chiar dacă timbralitatea nu are rotunjime perfectă sau dacă nazalizări se mai resimt pe alocuri, Flórez stăpânește cu autoritate și fără rival în acest moment teritoriul rossinian. Un model!

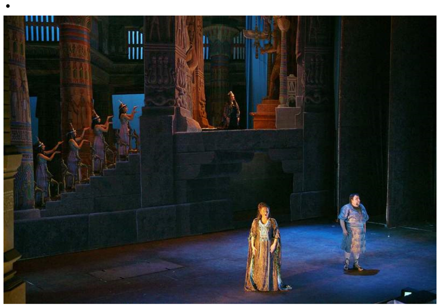
În rolul Angelina-Cenușăreasa, cu frumos glas, i-a fost demnă parteneră americanca Joyce DiDonato, mai temătoare la început – de fapt fluturaşul de sală cerea îngăduinţa publicului pentru afecțiunea vocală, oricum deloc detectabilă ca efect, de care se spunea că suferă mezzosoprana – dar apoi cu siguranță în derularea agilităților, culminația fiind indubitabil dificilul rondò final **Nacqui all'affanno... Non più mesta**. Acolo, a condus linia melodică a secțiunii Andante cu eleganță și rafinament, pentru ca în Allegro, gamele ascendent – descendente, țesăturile înalte încrustate cu apoggiaturi, să fie redate cu strălucire și cuceritoare virtuozitate.

Excelent a fost Carlos Chausson, un basso buffo de tradițională extracție rossiniană, posesor al unei voci bogat timbrate și generoase, folosite pentru conturul unui suculent Don Magnifico, de un comic irezistibil. De mare valoare au fost interpretările cavatinei **Miei rampolli femminilli**, ariei **Noi Don Magnifico**, duetului **Un segreto d'importanza** în care o bună replică a venit din partea interpretului lui Dandini, David Menéndez, bariton briliant înclinat spre buffo. De altfel și ceilalți eroi au fost pregnant personalizați, datorită lui Simón Orfila (Alidoro), Cristinei Obregón (Clorinda) și lui Itxaro Mentxaka (Tisbe).

Ansamblurile coral – orchestrale ale teatrului au fost conduse cu judicioasă cunoaştere stilistică de Patrick Summers, care a știut să confere rigoare dar și vervă faimoaselor crescendo-uri rossiniene. Excelenta partidă de viori a fost clou-ul unei splendide tălmăciri.

Montare monumentală

.

Scenă din AIDA
(Foto Antonio Bofill)

Aida barceloneză este o clasică producție monumentală datând din 1945 (!), cu longevitate explicabilă prin valoarea minuțiozității tratării, prin preocuparea pentru detaliu. Rar se mai întâlnesc astăzi asemenea puneri în pagină. Cu toată depărtarea de un anume modernism – deseori deplasat, care mai inundă producțiile momentului -, nu am avut deloc impresia unei variante de... muzeu; în ambientul dat, eroii, coriștii, balerinii, numeroșii figuranți se mișcă veridic, abundent și implicat, relațiile între participanții la acțiune sunt firești, naturale.

Interesant este ca decorurile nu sunt masive ci realizate din imense panouri pictate care dau senzație perfectă de spațialitate. În plus, schimbările de tablouri sunt foarte rapide. Mă gândesc că ar fi o bună soluție și pentru noi, la refacerea unor producții antice ale Operei Naționale bucureștene (o necesitate!) sau chiar la cele noi, variantă oricum mai ieftină decat cele cu decoruri grele, de mari dimensiuni, dificil de manipulat. Spectacolul regizorului José Antonio Guttiérez, susținut de autorul decorurilor, Josep Mestres Cabanes (restaurarea și adaptarea au venit în 1989 din partea lui Jordi Castells), a avut în plus șansa colaborării cu semnatara costumelor, reputata Franca Squarciapino. Rezultatul? Fantezie cromatică superb asortată, design variat, bogăție. O încântare!

N-am putut identifica decât câteva minusuri, în mai mare sau mai mică legătură de coregrafia lui Ramon Oller: dansul „micilor sclavi mauri" din primul tablou al actului secund a revenit unor domnișoare de clară rasă „caucaziană" (biologic vorbind), cel al scenei triumfale a fost prea puțin pliat contextului care are, totuși, tentă războinică. Dacă exceptam ambientul, puteam avea impresia că mă aflu oriunde. După cum nici scena de amor, de sex chiar, pe care doi balerini au „practicat-o" pe minunata introducere orchestrală a actului Nilului, nu-și avea rostul. Am fost de asemenea surprins de... cunoștințele egiptenilor în materie de arte marțiale Kung Fu, cel puțin așa i-au doborât pe războinicii etiopieni care voiau să-l răpească pe Radamès la finalul actului al treilea. Să ne amintim însă că prizonieri fuseseră păstrați doar Aida și tatăl ei. De unde răsăriseră?...

Radamès a fost italianul Piero Giuliacci, tenor cu siguranță a Si bemol-ului acut – atât de important în rolul verdian – dar fără o riguroasă disciplină ritmică și vocală, cu câteva accente departe de bunul gust artistic (rememorez **...vita domando e libertà** din actul al doilea sau exclamația revoltător „plângătoare" **Nol posso!** din duetul cu Amneris). Pentru Giuliacci, regăsirea tonalității juste a fost greoaie la început dar și la ultimele pagini ale operei. În rolul Amneris, americanca Marianne Cornetti a fost foarte bună, cea mai bună din distribuție. O mezzosoprană cu voce frumoasă și inteligent condusă, de intens dramatism. Năpraznic a sunat adresarea **Trema vil schiava** din duetul cu Aida și copleșitoare a fost scena judecății în care, pentru deliciul publicului, a dilatat cu efort maxim și peste tempoul ales de dirijor frazele spectaculoase ale finalului **Empia razza!... Anatema su voi**! Față de cum o auzisem la București, în același rol la Festivalul Artelor de acum câțiva ani, la acutele lung ținute s-a insinuat acum un oarecare balans.

Aida a fost soprana armeană Hasmik Papian, glas bogat, spint si cu apropiere dar nu identificare cu tipologia stilistică definită cu claritate de scriitura verdiană. Mai sunt câteva pianissime în scena Nilului ce trebuie servite mai riguros, conform indicațiilor din partitură, în contextul frazei muzicale fluente, curgătoare, a cărei nuanțare iată, poate crește. Italianul Alberto Mastromarino, tot o cunoștință bucureșteană de la aceeași **Aida** a Festivalului Artelor, a fost un Amonasro cu voce solidă, robustă, dominatoare dar prea puțin aplecată către subtilitățile duetului cu Aida. Foarte buni, bașii Giorgio Giuseppini (Ramfis) și Stefano Palatchi (Regele). Și-au dat concursul aceleași valoroase ansambluri de la Gran Teatre del Liceu, dirijate excelent de italianul Daniele Callegari, cel cu... două baghete. Cel puțin așa a venit la față de cortină, la aplauze!